

Zanimivosti

Knjiga, pisana z velikim srcem

Akademikinja ddr. Marija Stanonik je v knjigi *Zlato in biseri iz srebrne dežele pod Južnim križem* strnila sedem desetletij slovenske skupnosti v Argentini – delovanje društev, organizacij in posameznikov, ki ga je поблиže spoznala pred štirimi leti.

ANA JAGODIČ DOLŽAN

»Močno povezani med seboj so uspeli ustvariti in obdržati organizirano šolstvo, ohraniti versko življenje in slovenski jezik.« so o Slovenceh v Argentini zapisali v Slovenski konferenci Svetovnega slovenskega kongresa. Knjigo *Zlato in biseri iz srebrne dežele pod Južnim križem*, ki so jo izdali skupaj z Založbo Mladika iz Trsta, so med bralce pospremlili tudi s podatkom, da predstavlja pomemben vir informacij za vse, ki se ukvarjajo s tematiko slovenske diaspore, bodisi profesionalno ali ljubiteljsko. »Prav tako knjiga predstavlja pomemben nadaljnji kazipot za tiste, ki bi želeli poglobljeno spoznati slovenske rojake v Argentini.«

Marija Stanonik se je v Južno Ameriko odpravila proti koncu leta 2018, ko je Zedinjena Slovenija, krovna organizacija Slovencev v Argentini, beležila sedemdeseto obletnico ustanovitve.

Sprva se je imenovala oziroma delovala kot Društvo Slovencev, ki je bilo osredotočeno na sprejem priseljencev ter pomoč pri njihovem vključevanju v novo okolje, kmalu pa se je delovanje razvejalo na organizacijo življenja v novi domovini.

Kot je v knjigi pojasnila Helena Janežič, skrbnica zbirke knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu v Narodni in univerzitetni knjižnici, so slovenski izseljenci v Argentino prišli v več valovih, glavnina (okoli 25 tisoč) v času med obema vojnama, v letih 1947 in 1948 ter 1954 in 1955 pa zlasti politična, gospodarska, kulturna in prosvetna elita, ki si je večinoma reševala življenje.

Številne informacije in osebna doživetja

Za Marijo Stanonik je bil pomemben vir informacij Zbornik dela v zvestobi in ljubezni 1948–1998, v katerem je Jože Rant, rojen v Kranju, zbral podatke

in dokumente o življenju in delu slovenske politične emigracije v Argentini ob petdesetletnici Zedinjene Slovenije, oprla pa se je še na nekatere druge publikacije, ki so nastale ob obletnicah društev in organizacij. »Želela sem jih imeti za in v spomin, ampak ko sem jih prinesla domov, sem čutila odgovornost, da naredim nekaj na njihovi podlagi, da to gradivo nekako oživim, aktualiziram, čeprav je vsaka publikacija drugačna, vsaka je pisana na svoj način, kar mi je dalo kar nekaj dela.« Poleg omenjene organizacije je predstavila Naš dom San Justo, enega od sedmih domov, ki delujejo v Buenos Airesu, Društvo Slovencev v Mendozii, angažirane posameznike; zbrala je misli in pričevanja nekaterih uglednih argentinskih Slovencev ...

Kot je povedala ob izidu knjige, je bil 14-dnevni obisk intenziven – veliko je bilo dogodkov, pogovorov, srečanj, posebno

Knjigo o Slovenceh v Argentini sta predstavila Aleksander Igljar in Marija Stanonik.

Foto: Ana Jagodič Dolžan

dragocena izkušnja je bilo doživetje Argentine skozi vsakdanje življenje rojakov ter povabilo na novo mašo sorodnika Pavla Erjavca, vnuka Marijinega strica Janca Stanonika. »Knjiga je pisana z velikim srcem,

čeprav je strokovna,« je povzela vsebino, obogateno s številnimi fotografijami Aleksandra Igljarja, ki je rojake doslej obiskal trikrat in z ženo Mileno tudi podprl izdajo dela, s katerim Slovenci po njegovih

besedah dobivamo priložnost spoznati skupnost, ki ga je – tako kot Marijo – prevzela s svojim odnosom do slovenskih korenin. Podpora je knjigi namenil še Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu,

Vsi smo vsaj malo matematiki

Prof. dr. Bojan Kuzma iz Medvoda je prejel Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju linearne algebre. Da je matematika njegovo področje, je spoznal že v osnovni šoli.

MAJA BERTONCELI

Konec preteklega leta je bilo podeljenih 15 nagrad in priznanj Republike Slovenije za izjemne dosežke v znanstvenoraziskovalni in razvojni dejavnosti. Med nagrajenci je tudi prof. dr. Bojan Kuzma iz Medvoda. Prejel je Zoisovo nagrado za vrhunske dosežke na področju linearne algebre. Kot so pojasnili, so njegove znanstvene objave postavile nove temelje pri razumevanju dveh pomembnih matematičnih lastnosti – komutativnosti in ortogonalnosti.

Fizika ali matematika

»Nagrade sem vesel in mi veliko pomeni, hkrati pa se zavedam, da je krog kolegov, ki bi si jo prav tako zaslužili, širok. Nagrada vsaj meri predstavlja tudi odgovornost,« je povedal. Navdušenje nad matematiko ga spremlja že od otroških let. »Lahko bi rekel, da je bila matematika moja ljubezen na prvi pogled. Zgodilo se je v osnovni šoli, nekje v 5.

Prof. dr. Bojan Kuzma se nad matematiko navdušuje že celo življenje. / Foto: Tina Dokl

razredu. Obiskoval sem današnje Osnovno šolo Brod. Imeli smo krasno učiteljico matematike, ki je znala izbrati naloge za posameznega učenca. Če dobiš prelahko nalogo, ti ni zanimiva, če pa je pretežka, tudi ni v redu. Povabila me je na dodatni pouk in tam sem videl, da mi res gre,

da so matematični problemi zelo lepi. Sploh je odlično, ko sam prideš do rešitve, ko ugotoviš, kako vse skupaj deluje,« pojasni. Po osnovni šoli je izobraževanje nadaljeval na naravoslovni smeri, na današnji Gimnaziji Bežigrad. Odločil se je med študijem fizike in matematike, na koncu pa izbral

slednjo. Študiral je teoretično matematiko, po diplomu nadaljeval z magistrskim študijem in doktoratom.

Poučuje in raziskuje

Prof. dr. Bojan Kuzma deluje na Univerzi na Primorskem ter na Inštitutu za inženjirstvo, fiziko in mehaniko. Raziskuje na področju

linearne algebre, ki jo prepleta s teorijo operatorjev, teorijo grafov in abstraktno algebro. Linearna algebra je bistvenega pomena za sodobni svet, saj se uporablja pri večini znanstvenih ved, tako naravoslovnih kot družboslovnih. »Poučujem in raziskujem. Na Univerzi na Primorskem sem od leta 2003, član inštituta pa od leta 1994, ko sem zaključil dodiplomski študij,« pravi.

Priznava, da si ljudje večinoma ne predstavljajo, kako poteka njegovo delo. »Včasih se usedeš, na papir narišeš sheme in pogledaš, ali je kakšna povezava, včasih se moraš sprehoditi v naravi ... Zelo pogosto pridejo ideje prav med sprehodom ali pa vožnjo. Vozim se do Kopra in nazaj, tako da je časa kar nekaj. Ko človek dobi idejo, gre v knjižnico, vzame v roke literaturo, včasih je treba kaj narisati, narediti izračune, da ugotoviš, ali bo delovalo ali ne. In običajno ne deluje. To se ponavlja, dokler nimaš sreče in ti uspe. Bi rekli, da se ti odpre nebo. Zelo dobra

ponazoritev je, da tavaš v temi sobi, iščeš stikalo in se ob tem spotikaš ob pohištvo, pa daš, potem pa nenadoma slučajno pritisneš na stikalo in je vse svetlo. Točno vidiš, kje si,« slikovito pojasni.

Matematik 24 ur na dan

Kot dodaja, moramo biti v življenju vsi vsaj malo matematiki. »Tudi tisti, ki rešujejo križanke, se ukvarjajo z matematiko, če hočejo ali ne. Res je, da moraš poznati besede, a gre za premetavanje črk in tukaj je zraven kombinatorika, matematično razmišljanje.« Sam je matematik 24 ur na dan – tudi ponoči, ko premišljuje o problemih in zjutraj vstane neprespan. »Včasih sem se sredi noči zbudil z dobro rešitvijo in vstal, da bi jo napisal. Pa se je izkazalo, da sem bil tako neprespan, da sem pisal same neumnosti. Sedaj si rečem, da če je rešitev tako dobra, bo v glavi ostala do jutra, če ni, pa pač ne bo,« še zaključuje in doda, da si želi v prihodnje rešiti še čim več težkih matematičnih problemov.